

[Stærmose.]

Privatskoledrift er foregaaet, og jeg vil tro, at hvis det kommer til at gaa saadan, at vi lader de tyske Privatskoler gaa i Gang paa Basis af den Lov, der nu gennemføres, og vi saa et halvt Aars Tid efter kommer med disse store Regninger, som maa præsenteres for Schatzamt eller Schatzamts nuværende Administrator eller for de enkelte tyske Privatskoleforeninger eller maa føres helt ud til en Præsentation for de enkelte Medlemmer af de tyske Privatskoleforeninger, saa staar vi over for et nyt sønderjysk Skoleproblem, om hvilket der vil komme en Uro maaske af samme Art som den, der har gjort sig gældende i den forløbne Vinter. Synspunkter vil staa mod hinanden; paa den ene Side vil vi have de Mennesker, som vil hævde, at dette økonomiske Opgør skal føres igennem med Strenghed og med Retfærdighed; paa den anden Side kan man tænke sig, at det vil blive sagt, at vi er nødt til at være large, vi er nødt til at slaa en Streg over dette Regnskab, vi er nødt til at lave en eller anden Form for Akkord for at faa Tingene til at glide.

Hvis det sidste sker, vil det efter min Mening have meget uheldige Følger i Sønderjylland, idet man vil opfatte det som en Akkord med Uretten, og de tyske private Skoler vil saa ikke faa det Opgør med deres egen Fortid, som efter min Mening er strengt nødvendigt. Jeg kan ikke se, hvordan man kan skille dette økonomiske Opgør fra den skolemæssige Behandling af Sagen. Det er for mig et meget vigtigt Spørgsmaal ved denne Sags videre Behandling, og saafremt de Udtalelser, som jeg antager den højt-ærede Minister vil fremsætte i Forbindelse med dette Indlæg, ikke giver mig tilstrækkelig Sikkerhed for, at de Synspunkter, jeg her har fremført, bliver varetaget ved Sagens videre Behandling — Udvalget har tilsyneladende slet ikke beskæftiget sig med det —, saa maa jeg forbeholde mig at tage Sagen op igen ved dette Lovforslags tredie Behandling.

Juul: Da vi havde Spørgsmaalet om Skoleforholdene i Nordslesvig til Behandling i Folketinget sidste Gang, fremsatte jeg det Spørgsmaal, om ikke en Forbedring af Friskolens Forhold, hvorved ingen af økonomiske Grunde var afskaaret fra at faa deres Børn undervist paa den Maade, de ønskede, vilde være den Udvej, der kunde samle hele Rigsdagen om en Løsning af de sønderjyske Skoleforhold. Nu ligger der paa Rigsdagens Bord et Lovforslag, som, hvis det gennemføres, betyder en afgjort Forbedring af Fri-

skolens Forhold, og jeg maa sige, at selv om dette Lovforslag ikke imødekommer de Ønsker, man maaske kunde have om Skolefrihed, fuldt ud, saa gennemføres der derved saa betydelige Forbedringer, at det i og for sig godt kunde forsvares selv fra et dansk frisindet Standpunkt, ogsaa over for det tyske Mindretal i Nordslesvig. Men der er i dette Forhold ogsaa et andet Problem at tage i Betragtning, og det er Stillingen for det danske Mindretal Syd for Grænsen. Jeg føler mig ikke sikker paa, at vi ikke ved at lukke de tysksprogede kommunale Skoler i Nordslesvig kan hindre en Udvikling af Skoleforholdene i Sydslesvig, som vore Landsmænd dernede kunde ønske, og det Problem vejer for mig saa tungt til, at jeg ikke kan være med til nu at lukke en Dør for det tyske Mindretal i Nordslesvig, som vi maaske kunde ønske at holde aaben for det danske Mindretal i Sydslesvig. Derfor maa jeg tage det Standpunkt ved Lovforslagets tredie Behandling at stemme imod det.

Undervisningsministeren (Hartling):

Naar jeg i Behandlingen af hele denne Sag i alle dens Faser her paa Rigsdagen har lagt saa overordentlig megen Vægt paa, at ethvert muligt Forsøg paa at opnaa Enighed burde og skulde udnyttes, er Grunden hertil den, at det forekommer mig af saa overordentlig stor Betydning og af saa megen Værdi, at Rigsdagen i dette Spørgsmaal ikke staar splittet og delt. Det var derfor mit Haab — jeg indrømmer, at Haabet var usikkert —, at den Forlængelse af Særskoleloven til 1. November, som jeg gik med til, skulde give Mulighed for at tilvejebringe den ønskede Enighed eller i hvert Fald fuld Klarhed over, hvorledes Stillingen var.

Jeg maa nu med dyb Beklagelse erkende, at hvad angaar Haabet om Enighed, er dette bristet, og med Hensyn til Klarheden er det ikke mindst efter Rejsen til Sønderjylland blevet mig klart, at den yderligere Udskydelse af Afgørelsen ikke rummer nogen Mulighed for en Udjævning af Modsætningerne — jeg frygter snarere det modsatte. Derfor forekommer det mig baade over for Rigsdagen og over for Befolkningen i Nordslesvig urigtigt og uklogt at lade Sagen ligge til Efteraaret.

I dette Standpunkt er det ene af de to Mindretal, der har udtalt sig i Betænkningen, nemlig de ærede Medlemmer Hr. Christmas Møller og Hr. Hvidberg, helt enige. I det af det ærede Medlem Hr. Christmas Møller anvendte Udtryk: at gøre Pinen kort, ligger ogsaa en klar Erkendelse